

5106

EXPHIL03 – Examen philosophicum

Vår 2023

2) Drøft Aristoteles' argumentasjon for at man må være dydig for å være lykkelig (Den nikomakiske etikk).

Antall ord 832

Er dyd svaret på lykke?

I denne teksten skal vi se nærmere på et utdrag fra *Den nikomakiske etikk*, der Aristoteles argumenterer for at «man må være dydig for å være lykkelig». Videre skal vi utforske dette begrepet og undersøke om dydighet virkelig er nøkkelen til lykke. For å ekspandere våre synspunkter setter Aristoteles opp mot John Mills' *Utilitarisme*.

Om dyd skrev Aristoteles:

Dyd er altså en holdning som har med våre beslutninger å gjøre, som holder seg til middelveien i forhold til oss, bestemt av fornuften, nemlig den som den kloke ville bestemme den ved. Det er en middelvei mellom to laster, den ene som skyldes for mye, den andre som skyldes for lite. (Stigen & Rabbås, 2021, s. 1107a1)

Sitatet reflekterer essensen i Aristoteles' tanke om dyd, den innebærer å finne riktig balanse mellom to ekstremer/last. Et eksempel på denne middelveien er mot, for mye kan få én drept, for lite vil man f.eks. ikke stå opp imot hva en mener. Ifølge Aristoteles så har ikke denne middelveien ett konkret svar eller ende, men at den varierer relativ til hver situasjon og individ.

Aristoteles klassifiserer to ulike typer dyd: intellektuelldyd og karakterdyd. Kort fortalt anvender Intellektuelldyd: klokskap, erfaring osv., mens den sistnevnte: mot, ærlighet, pålitelighet, takknemmelighet, osv. I Aristoteles' filosofi kommer ikke dydighet fra noen form for ytre faktorer bla. rikdom og berømmelse, man kan heller ikke bli født med det. Så for å være dydig må man leve livet i et aktivt søk der man følger middelveien og gjør riktig moralske handlinger som knyttet til en situasjon. Gjør man dette vil belønningen være en tilfredsstillende kompletthet og eudaimoni.

Fra *den Nikomakiske etikk* blir vi bekjent med eudaimoni som Aristoteles beskriver som den aller største lykke og han beskriver lykken som menneskes' ultimate mål «Lykken later altså til å være noe endelig og fullstendig, siden det er målet for våre handlinger». Fra gresk betyr eudaimoni å ha det godt eller det å leve tilfreds. Ifølge Aristoteles er ikke eudaimoni bare en øyeblikkelig følelse, men heller en tilstand som man oppnår ved å leve et liv med dydige handlinger og lever i samsvar med en moralske plikter og verdier.

I kontrast med Aristoteles så tar Mills' *Utilitarisme* et annet ståsted for dyd og lykke.

Den oppfatningen som anerkjenner «nyttens» eller «prinsippet om den største lykke» som moralens grunnlag, hevder at handlinger er riktige i den grad de bidrar til å fremme lykken, gale når tendensen

er å frembringe det motsatte av lykke. Med lykke menes glede og frihet for smerte (Dramer, 2021, s. 399)

Ifølge Mill er altså lykke et produkt av gode følelser, nytelse, fravær fra smerte ol. For å oppnå dette mener Mill at alle i samfunnet må bidra til å gjøre andre i samfunnet lykkelige for som han sier «Selv om man tviler på om en edel person alltid er lykkelig på grunn av sin edelhet, kan det ikke være tvil på om han gjør andre mennesker lykkelige, og at verden som helhet i høy grad tjener på dette.» (Dramer, 2021, s. 402)

Noe bemerkelsesverdig fra sist sitat er hvordan Mill nevner «edel person». Som tidligere nevnt mener også Mill at å opprettholde en viss karakterdyd, og handle moralsk riktig vil promotere lykke i det lange løp. En viktig forskjell mellom Aristoteles og Mill er hvordan de praktiserer hva som er en riktig handling. For Aristoteles vil dydige handlinger som fremmer egen lykke være det riktige valget. Mill derimot fremmer tanken om at valget burde bli tatt med hensyn på å fremme lykke i den populære opinionen/samfunnet.

Som vi nå har sett, vet vi at Mill er samfunnsrettet konsekventetikker, som betyr at han veier konsekvensene tyngst. Det betyr at selv om en handling ut ifra Aristoteles er den dydige handlingen, betyr det ikke at det er den riktige. Et praktisk eksempel kan være å lyve for å redde ens' liv. I Aristoteles lære er sannhet en dyd, en handling som går imot dette vil vise mangel på dyd. Ved å være dydig i dette tilfelle vil man potensielt kunne få en eller flere drept og man vil ovenfor seg selv oppleve lykke. Mill derimot setter handlingen å lyve oppimot å fortelle sannheten. Ved å lyve vil man kunne redde liv, og virke positivt på samfunnet, ved det motsatte få folk drept. Dette er selvfølgelig et ekstremt tilfelle, og andre situasjoner vil føre til at Aristoteles' dydsetikk gir et mer sosialt akseptabelt svar en Mills' konsekvensetikk.

Til å konkludere er det viktig å forstå at de ser på dyd på noe ulike måter. Da Aristoteles ser dyd som en vei til individuell lykke, mener Mill at det er en forutsetning til samfunnets lykke. Felles bærer begge preget av dyd som veien til lykke. Det er viktig å anerkjenne at både Aristoteles og Mill er enige i å praktisere dydigheter vil totalt sett føre til positive ringvirkninger for enkelte, og for samfunnet som en helhet. Ifølge Aristoteles' *Nikomakiske etikk* og John Mills' *Utilitarisme* vil man oppnå lykke gjennom dydige handlinger.

Referanser

Dramer, K. (2021). Utilitarisme. I H. Cappelen, I. Torsen, & S. Watzl, *Vite, være, gjøre* (ss. 395-412). Oslo: Gyldendal.

Stigen, A., & Rabbås, Ø. (2021). Den nikomakiske etikk. I H. Cappelen, I. Torsen, & S. Watzl, *Vite, være, gjøre* (ss. 307-322). Oslo: Gyldendal.